

BTW-compensatiefonds, voor wie van belang?

Overheidslichamen kunnen onder voorwaarden een beroep doen op het BTW-compensatiefonds. Het BTW-compensatiefonds is destijds ingevoerd om de beslissing van uitbesteden of niet door overheidslichamen minder afhankelijk te laten zijn van factoren als de btw. Maar onder welke voorwaarden bestaat er voor een overheidslichaam recht op compensatie? En wat is het belang bij het compensatiefonds voor andere partijen?

door mr. Carola (C.W.) van Vilsteren, Van Vilsteren BTW advies

Het BTW-compensatiefonds is een fonds waaruit gemeenten en provincies onder bepaalde voorwaarden worden gecompenseerd voor de door hen betaalde btw. Indien gemeenten en provincies diensten of goederen extern inkopen, betalen zij daarover btw. In tegenstelling tot niet-overheidslichamen kunnen zij die btw vaak niet terugvorderen bij de Belastingdienst. Hierdoor worden de activiteiten van gemeenten, provincies en regionaal openbare lichamen waarbij gebruik gemaakt wordt van extern ingekochte goederen of diensten duurder. Het intern uitvoeren van de activiteiten zou hierdoor voor dergelijke overheidslichamen daarentegen eerder goedkoper zijn. Omdat dit effect ongewenst is, het werkt marktverstorend – een private aanbieder van een dienst of goederen is waarschijnlijk efficiënter en kan netto tegen lagere kosten leveren, maar

valt door in rekening gebrachte btw buiten de boot – is destijds (in 2002) de Wet op het BTW-compensatiefonds ingevoerd. Deze wet voorziet in een compensatie voor overheidslichamen van de btw op ingekochte goederen of diensten. Deze kunnen zij terugvragen bij het BTW-compensatiefonds. Hierdoor zou de btw geen rol meer hoeven te spelen bij de beslissing van een overheidslichaam om een dienst extern aan te besteden of juist niet en ook zouden hierdoor ingewikkelde constructies in verband met de omzetbelasting overbodig worden.

Voorwaarden voor compensatie

Op grond van de Wet op het BTW-compensatiefonds komen overheidslichamen in aanmerking voor de aan hen in rekening gebrachte btw inzake

→ Uitgaven BTW-compensatiefonds

Het leeuwendeel van de uitgaven van het BTW-compensatiefonds gaat naar de Nederlandse gemeenten. Dit heeft ermee te maken dat het gemeentefonds omvangrijker is dan het provinciefonds. Maar in relatieve zin declareren provincies meer bij het BTW-compensatiefonds, doordat zij vooral actief zijn op het gebied van verkeer en vervoer. Dit betreft veelal uitgaven die voor compensatie van de btw in aanmerking komen. Vanaf 2015 geldt er een plafond voor het BTW-compensatiefonds (2016: € 3,13 mld.). Bij overschrijding van het plafond komt het meerdere ten laste van het gemeente- en provinciefonds.

Ontvangen/verwachte bijdragen uit
BTW-compensatiefonds (x € 1.000.000)

	2014	2015	2016	2017	2018
Gemeenten en kaderwetgebieden	2.614	2.515	2.515	2.515	2.515
Provincies	340	336	336	336	336
Totaal	2.954	2.852	2.852	2.852	2.852

Bron: Rijksbegroting 2016

goederen en diensten die zij verrichten als niet-ondernemer. Om voor compensatie in aanmerking te komen moeten gemeenten en provincies aan de volgende voorwaarden voldoen:

1. de btw is aan hen in rekening gebracht of van hen geheven op basis van een verleggingsregeling (de btw wordt geheven van de afnemer in plaats van degene die de prestatie verricht) ter zake van aan hen verrichte leveringen van goederen of verleende diensten; of
2. aan hen is btw in rekening gebracht ter zake van een intracommunautaire verwerving; of
3. aan hen is btw rekening is gebracht ter zake van invoer van goederen; en
4. voor zover de btw betrekking heeft op goederen en diensten die zij gebruiken als niet-ondernemer. Zij kwalificeren als niet-ondernemer indien zij handelen als overheid (zoals bij de uitgifte van paspoorten) of indien zij handelingen om niet (zonder een daarvoor bedongen vergoeding) verrichten.

Er bestaat geen recht op compensatie voor ingekochte goederen en diensten die worden gebruikt om verstrekt, uitgeleend c.q. verleend of ter beschikking te worden gesteld aan een of meer individuele derden. Een voorbeeld hiervan is het inkopen van leerlingenvervoer. Tevens bestaat er geen recht op compensatie indien de ingekochte goederen en diensten worden gebruikt voor prestaties die zijn vrijgesteld van btw.

Op- en afrit A28 btw-vrij?

Voor het recht op compensatie is het van belang dat de gemeenten en provincies ook daadwerkelijk afnemer zijn van de prestatie. In de praktijk is niet altijd duidelijk wie de afnemer is. In een recente zaak voor Hof Arnhem-Leeuwarden was dit bijvoorbeeld aan de orde. De vraag speelde of een gemeente die opdracht had gegeven tot de aanleg van op- en afritten aan de A28 de afnemer was en ter zake van die kosten een beroep kon doen op het BTW-compensatiefonds. Het hof oordeelde dat het feit dat de gemeente opdrachtgever was bij de aanleg van op- en afritten een aanwijzing kan zijn dat zij ook daadwerkelijk de afnemer is. Dat anderen ook gebaat zijn bij deze prestatie acht het hof niet relevant. De staatssecretaris van Financiën heeft beroep ingesteld bij de Hoge Raad, dus de uitspraak van het hof zal nog worden getoetst.

Praktijk

Vaak speelt de vraag of subsidies belast zijn met btw. Gemeenten en provincies verstrekken veel subsidies aan bijvoorbeeld diverse verenigingen en stichtingen. Als de subsidie belast is omdat er bijvoorbeeld een prestatie tegenover staat dan moet de subsidieontvanger een factuur sturen met btw aan de subsidieverstrekker. Dit hoeft voor de gemeente of provincie geen probleem te zijn als zij de btw kan compenseren in het BTW-compensatiefonds. Voor de subsidieontvanger leidt dit ook tot een voordeel omdat de subsidieontvanger door de belaste subsidie voor een groter deel recht op aftrek van voorbelasting heeft. Voor de praktijk is het dus van belang om na te gaan of tegenover een ontvangen subsidie een tegenprestatie staat. Een belaste subsidie levert voor de ontvanger mogelijk het voordeel van aftrek van voorbelasting op en hoeft voor de verstrekker door het BTW-compensatiefonds geen probleem te zijn. BZ

Bron: Hof Arnhem-Leeuwarden 02-06-2015, 13/00247 (ECLI:NL:GHARL:2015:4058)